

at ville vende tilbage til den Tilstand, der skabtes, da man endnu slet ikke havde prøvet det danske Folks Evner og Anlæg for et Arbejde med en konstitutionel Forfatning; den Gang da man paa ren Tillid gik over til 5te Junigrundlovens Valgretsformer. Naar man nu efter ugunstige Omstændigheder, ulykkelige politiske Forhold har faaet en saa ulykkelig Grundlovsrevision som den af 1866, er det dog ret beskedent, naar det er Højdepunktet af Kravene, at vende tilbage til Forfatningen af 5te Juni eller i alt Fald dens Grundprincipper. Og jeg mener, at det er rigtigt at sige det her, at der gennem Landet gaar en stærkere og stærkere Strømning for, at vi dog for Alvor skulle gøre Forsøg paa at faa en Forhandling i Gang om Kravet om at gennemføre 5te Juniforfatningens Aand. Men som Sagen nu staar, have vi jo paa Forhaand bundet os til under denne Forhandling — jeg understreger Ordet „denne“ — at holde Spørgsmaalet om en almindelig konstitutionel Grundlovsrevision tilbage. Naar nu Konseilspræsidenten har valgt at benytte Grundlovsændringsvejen til at løse et Spørgsmaal, som i og for sig ikke paakræver nogen Grundlovsændring, maa vi jo nu alle føle os moralske bundne hertil; dog vil jeg antyde, at for os vilde det rigtignok være noget ganske andet den Dag, da vi virkelig kom ind paa at sikre vor Forfatnings Tanke en saadan Form, at den ikke løb de Farer, som vi have set saa mange af, og det er jo ikke første Gang, man er inde paa Grundlovsforandningsvejen. Der blev i 80erne, da de forfatningsmæssige Former frembød saadanne Vanskeligheder, at det kom til yderliggaaende Konflikter, fra flere Sider gjort Forsøg paa at enes om en Grundlovsændring for at sikre det, der da var i Fare, Bevillingsretten. Man havde en gennemgaaende Følelse af, at den svævede i den allerstørste Fare for fuldstændig at bukke under for de magtsyge Angreb, der rettedes paa den. Disse Forsøg førte da ikke til noget, men Sagen kan da ikke betragtes som opgivet; thi saalænge Grundloven ikke har sikre Garantier, hænger jo Erfaringen fra 80erne bestandig det danske Folk over Hovedet, en virkelig Tryghed for, at Forfatningen indeholder Garantier nok for en naturlig Udvikling af Folkefriheden. Ønsket om saadanne Garantier maa stadig understreges, indtil de blive fyldstgjorte.

Da det nu i Fjor kneb med at faa Gang i Spørgsmaalet om Valg-Kredsfordelingen, det vil med andre Ord sige, om

den lige, almindelige Valgrets Hævdelse her i Landet, var man jo enig om, at der var forskellige Veje, ad hvilke man kunde naa en Løsning af Spørgsmaalet eller i alt Fald til en nogenlunde taalelig Tilstand. Den Vej, som Konseilspræsidenten angav, var jo ikke den, som de radikale Partier, hverken Socialdemokraterne eller vi, principielt tog Ordet for; men vi fandt os i at gaa med til et Forsøg for om mulig ad denne Vej at faa saa megen Gang i Arbejdet, at vi kunde komme til en saadan Tilstand, som vi mente i alt Fald foreløbig gav tilstrækkelig Betyggelse for den lige Valgrets Hævdelse. Vi gav derfor Konseilspræsidenten det Tilsagn, at alle de Grundlovsønsker, som vi ellers maatte nære, skulde hvile saa længe, indtil han havde haft Lejlighed til at indfri det Ansvar, han tog paa sig med Hensyn til den lige Valgrets Hævdelse, naar han paa stod som sin bestemte Opfattelse, at det var Grundlovsvejen, vi skulde gaa. Vi sagde, at det var ikke det principale for os, det var ikke det, vi i og for sig ønskede, men vilde man forsøge denne Vej, vilde vi gaa med dertil og række Haand dertil, for at Forsøget kunde blive prøvet saa alvorligt som muligt. Det er jo ogsaa muligt, at det er Vejen, hvorigennem Løsningen kan komme.

Naar nu Konseilspræsidenten har forelagt sit lille, korte Forslag med de smaa tørre Anmærkninger til, vilde en udenforstaaende, der ikke kendte denne Sags Forhistorie og Udvikling til det nuværende Trin, naar han saa og hørte dette Forslag, nærmest faa det Indtryk, at det, hvorom det overhovedet drejede sig, var en Forøgelse af Folketingets Medlemsantal fra 114 til 132, og at det var noget, for hvilket der havde arbejdet sig en Stemning op, og at den Anskuelse var trængt stærkt igennem, at det var den Vej til at forbedre vore konstitutionelle Tilstande, som Regeringen havde accepteret og taget op. Men saadan hænger det jo ikke sammen. Det er jo slet ikke i og for sig Folketingets Størrelse, der har givet Anledning til, at denne Sag overhovedet er rejst, og i og for sig er Medlemstallet jo heller ikke afgørende for en betrygget demokratisk, konstitutionel Udvikling; absolut ikke. Jeg anerkender, at Folketingets talmæssige Overlegenhed f. Eks. i Forholdet til Landstinget har sin Betydning. Ganske vist har den ikke megen praktisk Betydning, i alt Fald vil jo det enkelte praktiske Forhold sandsynligvis neppe komme til at ligge for, men i det hele taget aner-